

Rafał Wrzecionek

Uniwersytet Zielonogórski

ORCID 0000-0002-7622-4487

rafal.wrzecionek@wrzecionek.com.pl

Ewolucja katalogu czynności notarialnych jako wyraz realizacji potrzeb społeczeństwa

Słowa kluczowe: czynności notarialne, katalog czynności notarialnych, ewolucja katalogu czynności notarialnych, notariat

Streszczenie. Notariat realizuje zadania państwa, gwarantując przy tym bezpieczeństwo obrotu. Wykonuje zadania publiczne z nadania państwa w konkretnych uwarunkowaniach społecznych, politycznych czy gospodarczych, co powoduje konieczność monitorowania przez ustawodawcę katalogu czynności powierzonych notariuszom do wykonywania i dostosowywania ich do bieżących potrzeb społeczeństwa celem zapewnienia bezpieczeństwa obrotu. Państwo, dostrzegając potrzebę oddziaływania na istotne z punktu widzenia interesu państwa stosunki prawne, uzależnia osiągnięcie zamierzonego przez strony skutku prawnego od udziału notariusza jako osoby zaufania publicznego gwarantującego bezpieczeństwo obrotu. Dokonując analizy katalogu czynności notarialnych po roku 1991, zauważyć można sukcesywne poszerzanie kompetencji notariuszy. Ustawodawca powierzał im do realizacji nowe czynności notarialne i to nie tylko z zakresu obrotu cywilnoprawnego, lecz także niesporne czynności uprzednio zarezerwowane wyłącznie dla działalności sądów.

Evolution of the catalog of notarial activities as an expression of meeting the needs of society in terms of security of trade

Keywords: notarial activities, catalog of notarial activities, evolution of the catalog of notarial activities, notary

Summary. The notary carries out the tasks of the state, while guaranteeing the safety of trading. It performs public tasks granted by the state in specific social, political or economic conditions, which makes it necessary for the legislator to monitor the catalog of activities entrusted to notaries to perform and adapt them to the current needs of society in order to ensure the safety of trading. The state, addressing the need to influence legal relations important from the point of view of the state's interests, makes the achievement of the legal effect intended by the parties dependent on the participation of a notary public as a person of public trust that guarantees the security of trading. When analyzing the catalog of notarial activities after 1991, one can notice a gradual expansion of notaries' competences. The legislator has entrusted them with new notarial activities, not only in the field of civil law transactions, but also non-contentious activities previously reserved exclusively for the activities of courts.

Wstęp

Pomimo wejścia w życie ustawy z 24 maja 1989 r. – Prawo o notariacie¹, wprowadzającej prawo oceniane jako nowoczesne w warunkach panujących wówczas w państwach Europy środkowo-wschodniej, następujące na przełomie lat 80. i 90. XX w. istotne przemiany polityczno-społeczne i gospodarcze w Polsce spowodowały konieczność dalszych zmian w ustroju polskiego notariatu.

Państwo, dostrzegając potrzebę oddziaływania na istotne z punktu widzenia interesu państwa stosunki prawne, uzależnia osiągnięcie zamierzonego przez strony skutku prawnego od udziału notariusza jako osoby zaufania publicznego gwarantującego bezpieczeństwo obrotu. Chodzi więc o stan, w którym prywatne sprawy stron wiążą się z interesem publicznym albo interesem osób trzecich, to oddziaływanie przejawia się głównie zaś poprzez instytucję przymusu notarialnego, którego zakres wyznaczają przepisy prawa materialnego².

Notariat realizuje zadania państwa, gwarantując przy tym bezpieczeństwo obrotu. Wykonuje zadania publiczne z mandatu państwa, które przy konkretnych uwarunkowaniach społecznych, politycznych czy gospodarczych, w których się znajduje, kreuje instytucję notariatu będącą „na usługach” państwa. Powoduje to konieczność monitorowania przez ustawodawcę katalogu czynności powierzonych notariuszom do wykonywania i dostosowywania ich do bieżących potrzeb celem zapewnienia bezpieczeństwa obrotu.

Katalog czynności notarialnych w 1991 r.

Sejm Rzeczypospolitej 14 lutego 1991 r. uchwalił ustawę Prawo o notariacie³, które weszło w życie z dniem 22 kwietnia 1992 r. Akt ten, reparytyzując notariat, zbliżał strukturę tej instytucji do modelu zachodnioeuropejskiego. Oznaczało to powrót do wykonywania wolnego zawodu notariusza w Polsce.

Poprzednio obowiązująca regulacja przewidywała, że notariusze dokonują czynności określonych w przepisach o postępowaniu wieczysto-księgowym oraz o postępowaniu spadkowym (art. 49 § 2 Prawo o notariacie z 1989 r.). Z dniem wejścia w życie aktualnie obowiązującej ustawy – Prawo o notariacie z 1991 r. dokonywane wcześniej czynności o charakterze orzecznictwym w postępowaniu wieczystoksięgowym i w niektórych sprawach spadkowych przekazane zostały sądom rejonowym.

¹ Dz.U. z 1989 r., Nr 33, poz. 176 – dalej: Prawo o notariacie z 1989 r.

² Szerzej patrz np. R. Wrzecień, *Instytucja przymusu notarialnego w ujęciu doktryny*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2007, nr 9, s. 38 i nast.

³ Pierwotny tekst tej ustawy Dz.U. z 1991 r., Nr 22, poz. 91; aktualny t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1001 ze zm. – dalej: Prawo o notariacie z 1991 r.

Wśród czynności notarialnych pierwotnie powierzonych notariuszom ustawą – Prawo o notariacie z 1991 r., było: sporządzanie aktów notarialnych; sporządzanie poświadczeń; doręczanie oświadczeń; spisywanie protokołów; sporządzanie protestów weksli i czeków; przyjmowanie na przechowanie dokumentów, pieniędzy i papierów wartościowych; sporządzanie wypisów, odpisów i wyciągów dokumentów; sporządzanie, na żądanie stron, projektów aktów, oświadczeń i innych dokumentów; sporządzanie innych czynności wynikających z odrębnych przepisów.

Ustawodawca od 1991 r., dążąc więc do zapewnienia sprawnego obrotu cywilnoprawnego, w katalogu czynności notarialnych dopuścił przyjmowanie na przechowanie, oprócz dokumentów, także pieniędzy i papierów wartościowych oraz stworzył możliwość doręczania oświadczeń, mając świadomość, że ten sposób doręczeń nigdy nie stanie się konkurencyjny dla doręczeń osobistych czy pocztą. Jak wskazano w treści uzasadnienia projektu tej ustawy – celem wprowadzanych regulacji było zapewnienie maksymalnie sprawnego i bezpiecznego obrotu cywilnoprawnego.

Czynności notarialne w zreprivatyzowanym notariacie

Począwszy od wejścia w życie Prawa o notariacie z 1991 r. do początku 2007 r., a więc przez ponad 15 lat, katalog czynności notarialnych nie podlegał zmianom. Był to czas przede wszystkim kształtowania się praktyki w zreprivatyzowanym notariacie oraz jej utrwalania. Dopiero z dniem 2 października 2008 roku weszła w życie ustawa z 24 sierpnia 2007 r. o zmianie stawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw⁴, która wzbogaciła praktykę notarialną o możliwość wydawania aktów poświadczenia dziedziczenia ustawowego i testamentowego, z wyłączeniem jednak dziedziczenia na podstawie testamentów szczególnych (art. 95a Prawa o notariacie z 1991 r.), wykonywania czynności związanych z otwarciem i ogłoszeniem testamentu (art. 649 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego⁵) oraz sporządzania zaświadczeń o powołaniu wykonawcy testamentu (art. 665 § 1 k.p.c.). Poszerzono tym samym katalog czynności notarialnych o czynności dotychczas zastrzeżone jedynie dla sądów.

Ustawodawca dążył w ten sposób do zabezpieczenia, w możliwie jak najszerszym zakresie, obecnych i przyszłych interesów prawnych oraz gospodarczych przed ewentualnymi sporami i procesami. Jak podkreślono w uzasadnieniu do projektu ustawy z 24 sierpnia 2007 r.⁶, zasadniczym zamierzeniem przedstawianego projektu było istotne poszerzenie kompetencji m.in. notariuszy w zakresie postępowania spadkowego. Nowe regulacje zmierzały do osiągnięcia dwóch celów. Po

⁴ Dz.U. z 2007 r., Nr 181, poz. 1287.

⁵ Dz.U. z 2024 r., poz. 1568 ze zm. – dalej: k.p.c.

⁶ Druk sejmowy nr 1651, Sejm RP V kadencji, s. 1-3.

pierwsze, chodziło o odciążenie sędziów i sądów od spraw stosunkowo drobnych i nieskomplikowanych z zakresu „ochrony prawnej”. Po drugie, rozwiązania poszerzające kompetencje notariuszy w zakresie spraw spadkowych miały zapewnić obywatelom możliwość wyboru „instytucji”, która będzie właściwa do załatwienia drobnych, aczkolwiek istotnych z punktu widzenia praw i interesów osób zainteresowanych, spraw spadkowych. Zwrócono wówczas uwagę, że procedura uzyskania notarialnego poświadczenia dziedziczenia powinna być znacznie szybsza i mniej sformalizowana niż obowiązująca w postępowaniu sądowym o stwierdzenie nabycia spadku. Ponadto notarialne poświadczenie dziedziczenia może być sporządzone przed notariuszem w dowolnej miejscowości, wedle wyboru uczestników tego postępowania, co jest znacznym ułatwieniem dla spadkobierców.

Poszerzenie uprawnień notariuszy o czynności z zakresu niespornego postępowania spadkowego, wcześniej zastrzeżone wyłącznie do kompetencji sądów, stanowiło wyraz zaufania państwa do notariatu jako instytucji gwarantującej bezpieczeństwo obrotu, przy czym należy zauważyć, iż zaufanie jest nie tylko owocem demokracji, lecz również czynnikiem ją wzmacniającym. Istnienie pewnego poziomu zaufania w państwie demokratycznym jest koniecznym warunkiem nie tylko samej demokracji, lecz także społeczeństwa obywatelskiego⁷.

Wśród abstrakcyjnych obiektów zaufania są ogólne właściwości systemu społecznego, porządku społecznego czy ustroju, które odnosi się do tzw. zaufania systemowego. Zdaniem Piotra Sztompki⁸ chodzi tu choćby o: poczucie bezpieczeństwa, zaufanie do trwałej tożsamości i niezmienności społecznego oraz materialnego środowiska działań, funkcjonalności ustroju politycznego i ekonomicznego, żywotności porządku społecznego. Ten rodzaj zaufania wynika z przekonania, że instytucje i systemy funkcjonują bez zakłóceń, pozostając wiarygodne, co z kolei podnosi zaufanie do całego systemu. Jeśli więc występuje zaufanie systemowe do porządku społecznego, wówczas istnieje zaufanie instytucjonalne do określonych instytucji (w tym prawnych), które rozprzestrzenia się na pozycje i role społeczne istniejące w ramach tych instytucji, znajdując ostateczne swoje odbicie w zaufaniu osobistym do konkretnej osoby, np. notariusza dokonującego czynności notarialnych. Abstrakcyjne zaufanie do instytucji opiera się bowiem na ocenie jej personelu.

Niekiedy dochodzi do powierzania wartościowych obiektów, przy jednoczesnej rezygnacji z kontroli w tym zakresie. W takiej sytuacji oddający (powierzający) oczekuje odpowiedniego zaopiekowania się powierzonym mieniem. Taki stan określa się mianem zaufania powierniczego, które – jak słusznie zauważa Anette Baier⁹,

⁷ Szerzej patrz P. Sztompka, *Zaufanie, fundament społeczeństwa*, Kraków 2007, s. 343 i przywołana tam literatura.

⁸ *Ibidem*, s. 109, 117, 339.

⁹ Szerzej patrz A. Baier, *Moral Prejudices: Essays on Ethics*, Cambridge 1995, s. 105.

polega na pozwoleniu innym podmiotom (osobom, instytucjom itp.) na zaopiekowanie się czymś, co jest ważne dla tego, który obdarza je zaufaniem w sytuacji, gdy taka opieka wiąże się ze sprawowaniem formy władzy. Istotne zatem będzie sprostanie oczekiwaniom w akcie zaufania powierniczego, przy czym szczególna sytuacja zajdzie wtedy, gdy przedmiotem zaufania powierniczego staną się wartości, takie choćby jak wolność czy bezpieczeństwo¹⁰.

Notariusz, jako piastun wartości uznawanych przez społeczeństwo za bezwzględnie cenne¹¹, stoi na straży bezpieczeństwa nie tylko stron dokonywanej czynności notarialnej, lecz również innych osób, dla których czynność ta może powodować skutki prawne (art. 80 § 2 Prawa o notariacie z 1991 r.). W przypadku żądania dokonania czynności notarialnej sprzecznej z prawem – odmówi jej dokonania (art. 81 Prawa o notariacie z 1991 r.).

Paradygmatem jest jednak zaufanie osobiste (interpersonalne, międzyosobowe). Wszystkie inne rodzaje zaufania uznaje się za jego pochodną i określa mianem zaufania społecznego, a jego odmianą jest zaufanie publiczne¹².

Zaufanie publiczne (zwane także zaufaniem wertykalnym) jest zaufaniem do państwa i jego instytucji. Ogólnie rozumiane jest jako oczekiwania kierowane wobec postaci życia publicznego, instytucji czy organizacji¹³. Jest obszarem zaufania do instytucji i organizacji – jako zbiorów reguł strukturalnych. Przy tego rodzaju zaufaniu pomiędzy partnerami zachodzi relacja nadrzędności, ponieważ partnerzy ci są usytuowani względem siebie nierównorzędnie w ramach hierarchii (na drabinie władzy). Władza oznacza kontrolę, możliwość decydowania – działania czy ograniczeniu w działaniu w danych okolicznościach. Oczywiście relacja zaufania wykluczona jest przy maksymalnym przejawie bezpośredniego przymusu ze strony państwa, jednak zaufanie zakłada niepewność co do działań partnera, a zatem pewien stopień swobody działania z jego strony. Ma to miejsce wówczas, gdy po stronie obywatela istnieje pewien (mniejszy bądź większy) margines swobody w działaniu, a po stronie państwa – niepewność co do tego, jak obywatel zachowa się w określonych okolicznościach¹⁴.

Abstrakcyjnym i społecznym obiektem zaufania mogą być także role społeczne rozumiane jako pewien typowy i wymagany sposób działania dla danej pozycji społecznej¹⁵. Chodzi o zaufanie do ról lub urzędów zaufania publicznego, takich

¹⁰ Szerzej patrz P. Sztompka, *op. cit.*, s. 75-76.

¹¹ Szerzej patrz M.Z. Król, *Notariusz na rozdrożu, czyli o paradygmacie notariusza*, „Nowy Przegląd Notarialny” 2006, nr 3, s. 32.

¹² Szerzej patrz P. Sztompka, *op. cit.*, s. 103-104 i przywołana tam literatura.

¹³ *Ibidem*, s. 148, 337 i nast.

¹⁴ *Ibidem*, s. 337-343.

¹⁵ *Ibidem*, s. 105-106.

jak choćby notariusz¹⁶. Jak zauważa P. Sztompka¹⁷, istnienie zaufania grupowego skutkuje oczekiwaniem określonych działań od wszystkich bądź większości członków danej grupy, w tym od przedstawicieli działających w jej imieniu. Natomiast zaufanie pozycyjne (dotyczące pozycji, roli społecznej) uzasadnia spodziewanie się korzystnych działań ze strony wszystkich bądź większości osób pełniących pewne role społeczne, w szczególności role zaufania społecznego. Zaufanie osobiste w tym ostatnim przypadku odgrywa niezwykle ważną rolę. Przyczynia się bowiem do podtrzymywania czy wzmacniania zaufania pozycyjnego, które może niekiedy przerodzić się w zaufanie do całej instytucji. Czasem jednak występuje odmienna zależność, w której omawiana relacja funkcjonuje na podstawie tzw. pożyczonego zaufania. Zdarza się, że zaufanie do prawidłowości działania notariatu, w tym podejmowanych przez przedstawicieli tej instytucji (notariuszy), przekształca się w zaufanie do władzy jako jej organizatora oraz sprawującego funkcje nadzorcze w stosunku do jej przedstawicieli i ich czynności. Notariusz jako organ pozasądowy, któremu zostały zlecone do wykonywania mocą ustawy nieprocesowe czynności sądowe mieszczące się w ogólnym pojęciu ochrony praw¹⁸, dokonując czynności notarialnych, zaspokaja potrzeby publiczne. Ich prawidłowa realizacja przez notariusza jest więc ściśle związana z relacją zachodzącą pomiędzy państwem a jego obywatelem.

Z dniem 17 sierpnia 2015 r. państwo powierza notariuszom kolejne czynności z zakresu prawa spadkowego. Otóż ustawą z 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw¹⁹, do katalogu czynności notarialnych wprowadzono czynności dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego (art. 79 pkt 1b Prawa o notariacie z 1991 r.).

Tym razem było to jednak powodowane wejściem w życie 16 sierpnia 2012 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego²⁰.

Państwo, mając na względzie bezpieczeństwo obrotu szczególnie w aspekcie przenoszenia i obciążania własności nieruchomości, dostrzegając walory instytucji notariatu, ustawą z 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania

¹⁶ Z badań przeprowadzonych pod koniec lat 90. wynika, że m.in. prawnicy zajmowali szczytowe miejsca w hierarchii zaufania, przy czym miara zaufania, jaką pokłada się w instytucjach, różni się w zależności od społeczeństwa i zmienia się w czasie. Szerzej patrz P. Sztompka, *op. cit.*, s. 106–107.

¹⁷ *Ibidem*, s. 111–119.

¹⁸ Szerzej patrz R. Szytyk, *Notariusz jako funkcjonariusz publiczny*, „Rejent” 2006, nr 11, s. 33.

¹⁹ Dz.U. z 2015 r., poz. 1137.

²⁰ Dz.Urz. UE L 201 z 21.07.2012, s. 107 ze zm.

cywilnego oraz niektórych innych ustaw²¹, kolejny raz poszerza uprawnienia notariuszom. Powierzono im wówczas możliwość składania wniosków o wpis w księdze wieczystej (art. 79 pkt 8a Prawa o notariacie z 1991 r.).

Dokonując powyższych zmian, projektodawca miał na celu zapewnienie w ten sposób łatwiejszego i szybszego dostępu do sądu, a także sprawne załatwienie sprawy. Wprowadzenie obowiązku składania za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wniosków o wpis do księgi wieczystej oraz wniosków o założenie księgi wieczystej, miało pozwolić – w zakresie prostych dla systemu teleinformatycznego czynności – na stworzenie możliwości automatycznego przetwarzania danych zawartych w treści wniosku do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie teleinformatycznym po zweryfikowaniu tych danych przez orzecznika²².

Ustawą z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw²³, która weszła w życie 1 lipca 2021 r., kolejny raz rozszerzono katalog czynności notarialnych. Ustawodawca przekazał wówczas notariuszom dokonywanie czynności polegających na prowadzeniu rejestru akcjonariuszy prostych spółek akcyjnych i podejmowanie czynności w tym zakresie (art. 79 pkt 6a Prawa o notariacie z 1991 r.) oraz czynności związane z zarządem sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i z tymczasowym przedstawicielem w zakresie udziału małżonka przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie, na zasadach określonych w ustawie z 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw. Są to czynności nie tylko z zakresu prawa spadkowego, lecz także prawa handlowego gospodarczego, których bezpieczeństwo dokonywania ma gwarantować notariusz.

Wprowadzając ostatnią ze wskazanych czynności, ustawodawca z dniem 31 stycznia 2019 r. usunął z katalogu czynności notarialnych czynność polegającą na doręczaniu oświadczeń.

Z treści art. 1 pkt 1-2 ustawy z 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie²⁴ wynika, iż skreślono pkt 3 w art. 79 Prawa o notariacie z 1991 r. oraz w dziale II „Czynności notarialne” tej ustawy uchylono rozdział 5 „Doręczanie oświadczeń” składający się z art. 102-103. U podstaw tej decyzji – jak wskazano w treści uzasadnienia projektu²⁵ – legła chęć osiągnięcia dwóch celów: eliminacji przepisów o zerowej wartości praktycznej z prawa polskiego oraz uniknięcia ewentualnych komplikacji związanych z odniesieniem przepisów europejskich do tychże zbytecznych przepisów prawa krajowego. Projektodawca wskazał przy tym, że w żadnym z państw Unii Europejskiej posiadających instytucję notariusza o zbli-

²¹ Dz.U. z 2015 r., poz. 218.

²² Szerzej patrz druk sejmowy nr 2655, Sejm RP VII kadencji, s. 1.

²³ Dz.U. z 2019 r., poz. 1655.

²⁴ Dz.U. z 2019 r., poz. 87.

²⁵ Szerzej patrz druk sejmowy nr 2356, Sejm RP VIII kadencji.

zonej funkcji do tej instytucji w prawie polskim nie ma rozwiązań normatywnych wskazujących na dokonywanie doręczeń notarialnych, zaś tryb ten zarezerwowany jest dla aktywności komorników.

Wykreślenie z dniem 31 stycznia 2019 r. z katalogu czynności notarialnych czynności doręczenia oświadczenia (art. 102-103 Prawa o notariacie z 1991 r.) zasługuje na negatywną ocenę. Należy zauważyć niespójność ustawodawcy, w art. 95zi § 3 Prawa o notariacie z 1991 r. *de facto* bowiem wprowadzono właśnie tę czynność doręczenia oświadczenia po spisaniu protokołu rezygnacji zarządcy sukcesyjnego, upatrując w niej gwarancji prawidłowości przekazania informacji o zaistniałym zdarzeniu wywołującym skutek prawny osobom uprawnionym.

Wbrew twierdzeniom projektodawcy okazało się jednak, że regulacje w zakresie tzw. doręczenia notarialnego cechują się istotną wartością praktyczną i mogą odgrywać ważną rolę pod względem prawnym w powszechnym użyciu jako jeden z trybów doręczeń w postępowaniu cywilnym²⁶. Wprowadzenie w art. 95zi § 3 Prawa o notariacie z 1991 r. czynności doręczenia bezpośredniego za pośrednictwem notariusza przy wykorzystaniu trybu doręczenia pocztowego, zostało jednak w tej sytuacji uznane przez ustawodawcę za zasadne²⁷.

Zakończenie

Państwo sukcesywnie poszerza kompetencję notariuszy, powierzając im do realizacji nowe czynności notarialne i to nie tylko z zakresu obrotu cywilnoprawnego, lecz także niesporne czynności uprzednio zarezerwowane wyłącznie dla działalności sądów.

Notariat kreowany przez państwo, realizując zadania państwa, odpowiada na potrzeby społeczne w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa obrotu przy dokonywaniu szczególnie istotnych czynności. Tworzą te instytucję notariusze, którzy jako piastuni wartości uznawanych przez społeczeństwo za bezwzględnie cenne²⁸, stoją na straży bezpieczeństwa nie tylko stron dokonywanej czynności notarialnej, lecz również innych osób, dla których czynność ta może powodować skutki prawne.

²⁶ Tak w uzasadnieniu do projektu ustawy z 14.12.2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie, Dz.U. z 2019 r., poz. 87, w następstwie której skreślono art. 102-103 Prawa o notariacie z 1991 r. – druk sejmowy nr 2356, Sejm RP VII kadencji.

²⁷ Podobnie jak choćby w przypadku obowiązku przesłania wypisu aktu notarialnego zawierającego treść umowy sprzedaży, pod warunkiem której przedmiot objęty jest prawem pierwokupu na rzecz gminy (art. 110 ust. 3 ustawy z 21.08.1997 r. – o gospodarce nieruchomościami, Dz.U. z 2023 r., poz. 344 ze zm.).

²⁸ Szerzej patrz M.Z. Król, *op. cit.*, s. 32.

Literatura

- Baier A., *Moral Prejudices: Essays on Ethics*, Cambridge 1995.
- Druk sejmowy nr 1651, Sejm RP V Kadencji.
- Druk sejmowy nr 2356, Sejm RP VIII Kadencji.
- Druk sejmowy nr 2655, Sejm RP VII Kadencji.
- Król M.Z., *Notariusz na rozdrożu, czyli o paradygmacie notariusza*, „Nowy Przegląd Notarialny” 2006, nr 3.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z 4.07.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, Dz.Ur. UE L 201 z 21.07.2012 r.
- Sztompka P., *Zaufanie, fundament społeczeństwa*, Kraków 2007.
- Sztyk R., *Notariusz jako funkcjonariusz publiczny*, „Rejent” 2006, nr 11.
- Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 2024 r., poz. 1568 ze zm.
- Ustawa z 24 maja 1989 r. Prawo o notariacie, Dz.U. z 1989 r., Nr 33, poz. 176 ze zm.
- Ustawa z 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie, t.p. Dz.U. z 1991 r., Nr 22, poz. 91; t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1001 ze zm.
- Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, Dz.U. z 2023 r., poz. 344 ze zm.
- Ustawa z 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2007 r., Nr 181, poz. 1287.
- Ustawa z 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015 r., poz. 1137.
- Ustawa z 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015 r., poz. 218.
- Ustawa z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2019 r., poz. 1655.
- Ustawa z 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie, Dz.U. z 2019 r., poz. 87.
- Wrzecionek R., *Instytucja przymusu notarialnego w ujęciu doktryny*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2007, nr 9.